

Remissyttrande

Datum 2026-01-19

Diarienummer RS 2025-05283

Finansdepartementet

Fi2025/01913

Västra Götalandsregionens remissvar på Europeiska kommissionens förslag till en ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande

Västra Götalandsregionen har erbjudits att svara på Finansdepartementets Remiss av EU-kommissionens förslag till en ny förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande 2028-2034. Förslaget innebär en förändring av nuvarande system med tusentals indikatorer och olika rapporteringskrav till en harmoniserad ram med gemensamma principer, bland annat färre indikatorer, en årlig rapport och en gemensam portal. EU-kommissionens mål med förslaget är större transparens, enklare regler och lägre administrativa kostnader, samtidigt som jämställdhet, sociala mål och miljöhänsyn ska integreras i hela budgeten för år 2028-2034.

Västra Götalandsregionen (VGR) välkomnar kommissionens förslag om en enhetlig utgiftsspårnings- och prestationsram som omfattar alla EU-program i syfte att förenkla och minska de administrativa kostnaderna i flera led. Förslaget om ett gemensamt regelverk för hela EU-budgeten riskerar dock att centralisera kontrollen över hur medlen ska användas vilket kan få negativa konsekvenser för användandet av programmen som verktyg för lokala och regionala behov. För att

Postadress:
Regionens Hus
462 80 Vänersborg

Besöksadress:
Residenset, Torget
Vänersborg

Telefon:
010-441 00 00
E-post:
regionstyrelsen@vgregion.se

Webbplats:
www.vgregion.se

förslaget ska kunna omsättas i faktiska förenklingar, ökad transparens och minskad administrativ börda måste också några förutsättningar förtydligas och tas hänsyn till även vid en svensk implementering av förslaget.

Västra Götalandsregionen välkomnar också en tidig dialog med Regeringskansliet och förvaltande myndigheter om indikatorer och uppföljnings/resultatmodeller och välkomnar ett nära samarbete kring implementeringen av alla delar av NRP-fonden i Sverige.

Huvudbudskap:

- Förenklingsarbetet bör i första hand rikta sig till stödmottagare och genomförandepartners, eftersom det är där den största administrativa bördan finns. Genom att underlätta för dessa aktörer stärks både genomförandet och måluppfyllelsen i programmen.
- För att undvika att de gemensamma indikatorerna leder till inlåsningseffekter är det viktigt att indikatorer endast ses som ett mätverktyg och inte likställs med måluppfyllnad. Indikatorerna bör också vara brett formulerade för att möjliggöra anpassning efter regional/lokal behov.
- Ett ökat prestations- och resultatbaserat utbetalningssätt måste implementeras på ett sådant sätt att det inte urholkar möjligheten till innovativa och mer långsiktigt strategiska projekt samt för att undvika att aktörer prioriterar kortsiktiga mål framför långsiktiga och komplexa insatser som är svårare att mäta.

Indikatorer

EU-kommissionen föreslår en minskning av antalet indikatorer jämfört med nuvarande programperiod i syfte att harmonisera och därmed underlätta indikatoruppföljningen på EU-nivå. Det är dock viktigt att indikatorerna inte likställs med mål för genomförandet av programmen. Indikatorer kan vara ett verktyg för att följa genomförandet, men indikatorer riskerar att innebära inlåsningseffekter då indikatorresultat trumfar faktiska behov av insatser. Det är därför viktigt att de gemensamma indikatorerna hålls så pass breda att de ger utrymme för regionala/lokala anpassningar. I en ständigt och snabbt föränderlig värld kan mycket hända och förutsättningar förändras under en sjuårig

programcykel. Det är därför viktigt att det finns en flexibilitet och möjlighet att ändra eller bortse från förvalda indikatorer efter förändrade behov eller omständigheter. Icke uppnådda indikatorer bör inte likställas med brist på resultat. Regelverket i nuvarande programperiod har inte erbjudit tillräckliga möjligheter till att ändra indikatorer efter nya behov.

Ökat resultat- och prestationsfokus

EU-kommissionen föreslår också ett ökat prestations- och resultatbaserat utbetalningssätt vilket innebär att pengar betalas ut först när uppsatta mål och delmål uppnås, istället för dagens kostnadsbaserade modell. En prestationsbaserad modell kan fungera på två nivåer: dels när EU betalar ut medel till medlemsstater och förvaltande myndigheter, dels på projektnivå där finansiering redan idag kan kopplas till resultat snarare än specifika kostnader. På projektnivå finns risker som måste hanteras. Om finansiering kopplas för hårt till uppnådda resultat och indikatorer riskerar detta att aktörer prioriterar kortsiktiga och enkelt uppnåbara mål framför långsiktiga, innovativa och komplexa insatser som är svårare att mäta. Framför allt projekt, men även program, riskerar att i allt för stor utsträckning fokuseras mot måluppfyllnad, i stället för resultat. För ett EU i framkant som möter samhällsutmaningar och är konkurrenskraftigt även utanför Europa behöver de gemensamma finansieringsinstrumenten uppmuntra risktagande och ambition, vilket kräver finansieringsgarantier för slutmottagare.

Uppföljningen bör därför ge utrymme för experimenterande lösningar och riskfyllda investeringar med potential, samt flexibilitet kring tidsramar. Dessutom riskerar en prestationsbaserad modell att öka den administrativa bördan genom omfattande rapportering, vilket kan drabba mindre aktörer särskilt hårt. Det är viktigt att den resultatbaserade utbetalningsmodellen primärt fokuseras till utbetalning från EU-kommissionen till medlemsstaten/förvaltande myndighet och inte tillämpas på enskilda projekt.

Ett resultatbaserat utbetalningssystem kan dessutom bli särskilt utmanande inom Interreg då Interreg styrs av flera regelverk (EU, program, nationella) vilket riskerar att skapa mer administration. Erfarenheter från förenklad redovisning visar att olika regelverk ofta leder till komplexitet, särskilt i projekt med flera medlemsländer.

Den nya modellen kan också innebära ändrade krav på förvaltande myndigheter då Sverige behöver bygga upp en ny förvaltningsstruktur för uppföljning, övervakning, rapportering och utvärdering. Detta kommer att ta tid och kan initialt leda till förseningar som påverkar exempelvis utbetalnings- och genomförandeprocesser. Därför är det viktigt att den nationella nivån implementerar modellen så långt det är möjligt inom befintliga strukturer, såsom nuvarande systemlösningar.

I förordningsförslag COM (2025)552 föreslår kommissionen att ersätta N+3-regeln med N+1 (eller 10 månader). Förslaget innebär att EU-medel måste användas inom ett år efter tilldelning i stället för tre, vilket kraftigt ökar kraven på snabb planering och genomförande av projekt. Projekt, men även program, behöver trygghet för att våga vara innovativa. Fokus bör ligga på rätt insatser, och istället för snabba leveranser och utbetalningar. N+1-regeln i kombination med ett mer prestationsbaserat system riskerar att driva fram lågt satta indikatorer och tidiga leveranser – i motsats till EU:s mål om kvalitet och långsiktighet. Det är således oklart hur den föreslagna N+1-regeln ska kunna kombineras med en mer resultatbaserad modell.

Behov av förtydliganden

I artikel 22.b i förordningsförslag COM(2025) 565 final föreslår kommissionen att NRP-fonden ska ta itu med alla, eller en betydande del av, de utmaningar som identifieras i de landspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Det är oklart hur de landspecifika rekommendationerna påverkar såväl genomförande som resultatuppföljningen av programmen.

I regeringens fakta-PM 2025/26:FPM5 dras slutsatsen att ”Relevanta lärdomar behöver dras från utformningen och genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF).” men det är inte tydligt vilka lärdomar som åsyftas. RRF var ett tillfälligt krisinstrument och hanterades därmed annorlunda än mer långsiktiga, strategiska medel för regional och lokal utveckling vilket fortsatt är huvudsyftet för NRP-fonden. RRF-modellen saknade helt en platsbaserad ansats och har även fått kritik från bland annat Europeiska revisionsrätten för brister i såväl utformning som i förvaltning av medel.

I nuvarande programperiod har det funnits utmaningar inom framförallt Europeiska regionalfonden (ERUF) med inlåsnings effekter då vissa särskilda mål behövde vara med i programgenomförandet trots att riggningen av programmet då inte motsvarade de behov av insatser som finns i verkligheten. Det är viktigt med övergripande politiska mål som sätter en tydlig riktning för hur insatser ska bidra till gemensamma europeiska målen, men det är också viktigt att dessa mål ger utrymme för regionala behovsanpassningar och inte blir för detaljerade.

VGR anser att förenklingsarbetet i den föreslagna förordningen i första hand bör inriktas på att underlätta för stödmottagare och genomförandepartners vilket inte är tillräckligt väl beskrivet i förslaget. Det är till exempelvis inte tydligt vad EU-kommissionen menar med ”proportionerliga rapporteringskrav” och vad dessa innebär i praktiken. Det är projektaktörer som bär den största administrativa bördan och som i praktiken ansvarar för att projekten genomförs på ett korrekt och effektivt sätt. Om regelverket förenklas på ett sätt som främst gynnar EU-kommissionen eller medlemsstaternas centrala nivåer riskerar nyttan att bli begränsad, samtidigt som komplexiteten för projektägare kvarstår. En tydlig inriktning mot förenklingar för genomförandeledet är därför avgörande för att säkerställa brett deltagande, minska administrativa hinder och möjliggöra att medel används på ett ändamålsenligt sätt. Detta är särskilt viktigt för mindre aktörer, som ofta saknar kapacitet att hantera omfattande administrativa krav och därmed riskerar att utestängas från programmen. En sådan inriktning stärker både genomförandet och måluppfyllelsen i programmen som helhet.

Västra Götalandsregionen

Helena Lundberg Nilsson
Regionutvecklingsdirektör

Skickas till:

fi.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till fi.ba.eu.remissvar@regeringskansliet.se,
ange diarienummer Fi2025/01913 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.